

„pusztán igazságtalan“ különbségtevéseből kiindulva eljut egy olyan felfogáshoz, amely a jogalkotó társadalmi hatalom számára általánosan, állandóan és megváltozhatatlanul fennálló logikai, fizikai, szociológiai és etikai korlátokról beszél s amelyet negatív vagy limitatív természetjogi felfogásnak lehet nevezni. A szerző tanulmánya nagyobb felében e négy, a jogalkotó hatalmat korlátozó (logikai, fizikai, szociológiai és etikai) „lehetetlenség“ közelebbi kifejtését adja.

SZÉL TIVADAR Dr.: *A háború genetikai hatásai*. Magyar Statisztikai Szemle, 1933, XI. évf. 1. sz. 15—17 l.

A háború genetikai hatásán a népességnek azokat a háborúra visszavezethető összetétel- és tulajdonságváltozásait értjük, amelyek nemcsak a háború idején élt népességet, hanem az azt követő nemzedékeket is sújtják. Ezek révén a jövő nemzedék minősége s különböző demográfiai szempontok szerint való megoszlása változik. Ezek a hatások kétfélek: 1. eugenetikaiak, az elkövetkezendő nemzedékekre előnyösek: a rezisztensebb idősebb korosztályok nagyobb arányban jutottak nemzéshez, rokoni házasságok száma esökkent, fejlődött a fajismeret, stb.; 2. diszgenetikaiak, a jövő nemzedékekre károsak: különösen a depopuláció és a demoralizáció következményei.

9. Közgazdaságtudomány.

DRAGOS, GHEORGHE Dr.: *Cooperafia în Ardeal, istoric, situația actuală, perspective*. București, 1933, 198 l.

A könyv Erdély szövetkezeti életének összefoglalása. A bővebben tárgyalt román szövetkezeti mozgalom keretében három korszakot különböztet meg: 1. az első szövetkezetet Roman Visarion 1867-ben alapítja Ră-

șinar-Sibiuban, 2. a második korszak a román mezőgazdasági szövetség tevékenységével kezdődik 1893-ban, 3. a harmadik az Astra keretében Stroescu Vasile anyagi támogatásával megindított 1911-i szövetkezeti mozgalom korszaka. Szerző külön fejezetben tárgyalja a szász és a magyar szövetkezeti mozgalmat. A magyarral kapcsolatosan megállapítja, hogy nem fejlődik. Majd a munka utolsó fejezetében összesítve és összehasonlításban adja az erdélyi három nemzeti-szövetkezeti mozgalmainak 1929. évvégi helyzetképét.

ESPINAS, GEORGE: *Les origines du capitalisme*. Sire Jehan Boinebroke patricien et drapier douaisien. Lille, 1933, 248 l.

Érdekes gazdaságtörténetírási módszerre ad példát Espinas, a párizsi külügyminisztérium levéltárnoka, a középkori város- és gazdaságtörténet művelője. A tőkegazdálkodás kialakulását kutatja és mutatja be a flandriai Doua szülötte, Boinebroke, tanácsúr és posztóképzítő élettörténetén keresztül. Látjuk a gazdaságpolitikust, a tőkehalmozót, az uzsorást, a nagyszerű üzemvezetőt, a bér munka kihasználásának mesterét, a „vertikális koncentráció“ gazdasági üzemtípusának megalkotóját, egyszóval a kapitálistát a XIII. század második felében kialakuló kapitalista rendszer és a flamand polgárisztokrácia bűneinek típizáló képviselőjeként. Érdekes módszer, de értékelésénél figyelembe kell vennünk a *Die europäische Stadt* véleményét is: „bizonyára osztályának kinövése és nem típusa volt“

FERENCZI ZSIGMOND: *ABC*. Cluj, 1934. 16-r. 110 l.

E könyv első azok között, amelyek kisebbségi társadalmunk sajátos társadalmi és gazdasági törvényeinek megfelelő autárhikus berendezkedés rendszerének vázlatát adják. Alapelve a munkaközösség. Központi gon-

dolata a nemzetegység. Ezen belül négy munkakört épít ki: 1. hitvallás (egyházak, iskola és nevelésügy), 2. kultúra (művészetek, újságírás, népességügy), 3. gazdaság (értelmi munka, őstermelés, ipar, kereskedelem, hitelügy), és 4. politika (országos és helyi, törvényhozási, közigazgatási, szociális, kulturális és gazdasági politika). Szövetkezeti rendszerre építi rá munkaközösségét. A Szövetség keretében háromféle szövetkezeti formáról beszél: a kulturális, falusi és városi szövetkezettípusról. A könyv további részében „vezérgondolatokat” és „életszabályokat” ad a „magyar tízparancs”-ban, megrajzolja a „társadalomképet” s az utolsó, az erők dinamikája c. fejezetben a munkaközösségi mozgalom taktikáját vizsgálja. A könyv érdekes terv. Kár, hogy a szerző nem gondolt tételeinek statisztikus szemléltetésére is.

NAGY, ZOLTAN: *Les régimes légaux des coopératives en Transylvanie*. Dijon, 1934. 276 l.

„A la Transilvanie et a ses peuples.” Erdélynek és népeinek ajánlja összefoglaló munkáját a Dijonban doktorátust szerző fiatal erdélyi magyar közgazdász, s több mint 17 éves tanulmányában Erdély szövetkezeti mozgalmát teszi a tudományos vizsgálat tárgyává. Könyve három főrészből áll: 1. vizsgálja a szövetkezetek helyzetét a magyar törvényhozásban, 2. ismerteti a román szövetkezeti törvényhozás fejlődését, 3. bemutatja az erdélyi szövetkezetek beilleszkedését a román szövetkezeti rendszerbe s az új román törvényhozási intézkedéseket. Bevezetésében és a befejező részben az erdélyi román és egyetemes szövetkezeti mozgalomnak különböző szempontokból való s áttekinthető összehasonlítását is adja. Egyáltalán az anyagban való biztos tájékozottságról tesz tanúságot a könyv minden lapja. Bibliográfiája 78 francia, 43 román,

26 magyar, 16 német és 10 angol nyelvű szakmunkára; 17 francia, 12 román, 9 magyar, 4 német és 2 angol nyelvű folyóíratra; összesen 173 szakmunkára és 44 folyóíratra, továbbá 33 hivatalos, jobbra törvényszövegközleményre utal.

NAVRATIL AKOS: *Közgazdaságtan és közgazdasági politika*. Közgazdasági Szemle, 1934. 77. k. 1—21 l.

Szerző a közgazdaságtan és a közgazdasági politika napjainkban sokat emlegetett viszonykérdését tárgyalja. A közgazdaságtan tudományos gondolkodás, a közgazdasági politika ezzel szemben a gazdasági téren végbemenő cselekvés, célkeresés, célkitűzés, állásfoglalás, irányítás. Szerző keresi a kölcsönhatásokat. Az elmélet vagy kora gazdasági életének talajából nő ki s azt magyarázza, illetve bírálja, vagy az eszmék világában gyökerezik. Hatást a gyakorlatban vajmi keveset tud kiváltani. A „tudományos közgazdasági politika” mindig belebotlik a magánérdek és a gazdaságitól függetlenül kitűzött politikai cél vetette gáncokba. Szerző szerint a közgazdasági tudomány inkább liberális jellegű, a közgazdasági politikára ezzel szemben a megkötöttségek jellemzők (a hatalmi tényező befolyása). A liberális gazdasági elv érvényesülésének így mind több az akadály. Kereskedelempolitikai és pénzügyi okok és célok szükségeltetik a gazdasági élet korlátok közé szorítását. Ehhez járul a mindinkább nagyobb jelentőségre szert tevő harmadik ok és cél: a gyengébb védelme az erősebb ellen, a szociális ok, a szociálpolitikai cél. Végül a beavatkozó állam válságpolitikájával, a termelés összpontosításának és a tervezettségnek kérdésével foglalkozik. A 10 pontból álló tanulmányt a szociálmus ellen síkra szállt új gazdaságpolitikai irányzatoknak a vizsgálata zárja.